

УДК 82.091–1:821.163.2(477.7)

Червенко О. Б.,
кандидат на филологическите науки,
Бердянски държавен педагогически университет

ХАРАКТЕРНИ ОСОБЕНОСТИ НА БЪЛГАРСКИТЕ НАРОДНИ ПЕСНИ ОТ СЕЛО ЛОЗОВАТКА (ПРИМОРСКИ РАЙОН, ЗАПОРОЖКА ОБЛАСТ, УКРАИНА)

В Северното Приазовие има райони с компактно пребиваване на етнически българи, които са дошли от България в периода на едно от преселенията (1860–1862 г.). Проучването на фолклора на етносите, живеещи извън своята родина, по-специално проблемите на пограничните етноси, въпросите от историко-географската област в съвременната наука са изключително важни. Регионалистиката днес активно проучва различни гледни точки. С изследване на фолклора на българите от Украйна се занимават Н. Шумада, И. Горбан, Я. Конева и др.

По време на фолклорни експедиции в периода 2009–2011 година записахме от 6 информатори 57 български народни песни в село Лозоватка, Приморски район, Запорожка област, Украйна. Записаните творби представят различни жанрове: народни балади, песни с митически и легендарни мотиви; календарно-обредни песни (сурвакарски, коледни, лазарски песни и др.); семейно-обредни песни, семейно-битови, любовни, трудови, исторически, хайдушки, хумористични песни; приспивна песен от детския фолклор и стара градска песен. Най-добре са запазени и най-активно битуват любовните и семейно-битовите песни. Песни, записани в това село, присъстват в различни фолклорни сборници, а също така варианти на песни от село Лозоватка намираме в записи от други райони. Това дава материал за изследване и сравнение.

Изучаването на фолклорната локално-регионална специфика придобива особено значение, когато обектът на изследване е творчеството на народ, който живее извън границите на своята родина. Затова ние смятаме, че е интересно и перспективно изследването на българския фолклор в Северното Приазовие, и специално в селата, в които все още живеят изпълнители на автентични народни песни.

Митическата песен “Йут де се й чулу й видялу, син баща на суд да кара” [10, № 1] ние записахме от Надежда Ивановна Ангелова. Вариант на тази песен “Син баща на суд кара” [4, 96] е записана от В. Добрев (информатор – Варвара Фьодоровна Мануилова-Дукова). Песента е на майка й Федора Николаевна Дукова (Топалова). Разликата в тези записи е в имената на главните герои: в нашия вариант – синът се казва Стуюн, а името на бащата не е посочено, във варианта на Добрев синът се казва Николчу, бащата – Стуюн. Също има някои различия в текста. Например, при описанието на това, в какво положение се намира синът в сравнение с бащата:

*Николчу на кон сидеши,
баща му пешак варвешу
назад му раце свързани [4, 96].*

*Надзад му ръця завърдза,
във каруца приметна [10, № 1].*

В двата варианта е различен и пътят, по който вървели бащата и синът:

*минали пуле широку
наели река далбока [4, 96].*

*минали гура зилена, (2)
стъпили в пуле широку [10, № 1].*

Проклятието на бащата започва еднакво, но във варианта на В. Добрев е по-детайлно описано какво се случва със сина:

*жена ти каман да стани
димчата дребни зъмчета,
тий да та на пътя срещнат,
да са на теб я накачът (2)
руса ти ѝ коса да испасът
черни ти очи да испият [4, 96].*

*жена ти камък да стани
деца ти дребни зъмчета [10, № 1].*

Във варианта на В. Добрев има финални думи на сина Николчу: "... бащаната клетва най-тешка, / най-тешка и още най-верна" [4, 96], които липсват в лозоватския вариант.

Сред нашите записи има календарно-обредна песен от зимен цикъл. В сборника на Ат. Върбански [8, № 35] е записан пълен вариант на тази песен. Разлики се забелязват в началото на текста:

*Пуфаляла са ѝ момян майка,
чи си има малка мома.
Йут слънциту по-юбава,
йут месецу два ж гиздава.
Де гу зъчу ясну слънци,
той изпрати ранна зура.
Ранна зура калесничка,
калесничка и малесничка.
Да калеса малка мома,
йут слънциту по-йубава [10, № 9].*

*Пуфаля са момян майка
сноци вечер на каденуец, (2)
пред моми, пред момците, (2)
Чи се има малка мома (2 и т.п.)
От слънцито и по-хубава,
От месеца ѝ два ж гиздава.
Де я зучу ясно слънце,
То проводи ясна зора,
Ясна зора калесничка,
Да калеса малка мома [8, № 35].*

Сред песните, които активно битуват и сега, широко са представени лазарските. Те заемат важно място сред обредните лирически песни и се пеят при обичая лазаруване. Това е празник на девойките, които, облечени в нови облекла и накичени, "лазаруват". Посещавайки домовете, те във всяка къща изпяват толкова песни, колкото членове има семейството [3, 306]. Лазарски песни се срещат почти във всички песенни сборници и архивни записи от Северното Приазовие. Много варианти на тези песни започват така, както и в село Лозоватка:

*Заспало ми е детенце
под бял-червен трендафил,
под морава люлика.
Майка му гу будеши... [10, № 14, 17].*

В с. Лозоватка ние записахме две песни за повикване на дъжд "Пиперуда ляда" [10, № 28]. Повече такива песни са представени в сборника на Н. Кауфман. Това са записи от с. Преслав, с. Вячеславка, с. Гюневка, с. Радоловка, с. Гирсовка, с. Лозоватка, с. Степановка, с. Богдановка, с. Петровка (Приморски район), с. Софиевка, с. Трояни (Бердянски район), с. Ботево (Приазовски район) – [5, № 1208, 1213–1216, 1218–1220, 1231–1234].

Пиперуда ляда,
по нибо са мята.
ем са богу моли:
– Дай, боже, дъждец,
да са роди жито,
жито черноκласо,
да юпиче мама
ситън питън кравай,
на слънцито печън,
печън, нидопечън [5, № 1219].

Пиперуда ляда
по небо са няда.
Дай, Боже, даждец
да са роди житу, (2)
житу черноκласу (2)
и лятна ръжчица, (2)
за дребни дичица. (2)
Мама да йупиче (2)
ситян-питян кравай, (2)
на сланцету печан, (2)
печан-недопечан.
Мама да раздаде
за Свети Никола (2)
и за Света Петка [10, № 29].

Ние виждаме, че вариантите, които са записани в едно и също село в различни години, малко се различават. Интересно е, че в съвременните записи са представени по-разширени варианти на песента, която се пее при обряда “Пеперуда”, в сравнение със записаните през 1971 година.

По време на експедициите на К. Квитка и Н. Кауфман обредите били запазени по селата по-добре, затова двамата изследователи имали възможност да записват песни, съпровождащи непосредствено обредните ритуали. По време на нашите експедиции обредните песни бяха зафиксирани като вече откъснати от обряда.

В една от семейно-битовите песни питат невестата Петкана за имането на нейния свекър, а тя отговаря: “Как да ви кажа. / Скоро съм душла, (2) / нищу не зная. / Колкото зная, / толко жа кажа” [10, № 54]. Но все пак нещо знае и казва. Например в записите на Ат. Върбански свекърът има “нови амбари” [8, № 344], а в съвременните варианти – “девят амбара” [10, № 54]. Във варианта на тази песен от сборника на В. Добрев девойката се казва Добрана, а свекърът има “два хамбаря” [4, 112].

Сред съвременните записи на български исторически песни от с. Лозоватка има песни за страданията под османско иго. В тях се говори за посегателство срещу личното и семейното пространство. Такива песни са “Пукарал ми е турчин верига” [10, № 117], “Турци в село влизая” [10, № 119]. Те се отнасят към един ранен етап на турското робство, в който е съществувал кръвният данък. Творбите свидетелствуват както за травмата в народната психология, така и за съпротивата срещу робството.

Историческата песен “Йо както са й, мари, зора зазорило” [10, № 114] е своеобразна симбиоза между една от най-старите български народни исторически песни, тази за цар Иван Шишман, и неизвестна по-всяка вероятност любовна песен за “млад Миял”, убит с пушка от девойка. Странният преход от единия към другия текст и обединяването им в една, за съжаление, незавършена цялост, говори за разколебаване на фолклорната памет в новата социална среда. Разколебана, историчността на народнопесенната памет търси връзка с личното като сюжетика и смисъл. Историческите песни на етническите

българи са много важен източник за същността на тяхната историческа памет. Те илюстрират способността на националната психология да съвместява в един фолклорен контекст споменът за отдавна отминали събития и изживяването на близкото минало.

Ние открихме и записахме два варианта на хайдушката песен “Янка низ гора вървеше”. Единият изпълнява Анна Василевна Стоянова [10, № 124] от село Лозоватка, другият – Стефан Дмитриевич Намлиев от село Радоловка, Приморски район. Във втория вариант девойка пита гората за брат си Иван, а в първия пита и за либето си:

*...за мойто либе вярното,
вярното, разговорното,
за мойто братче родното [10, № 124].*

Във варианта от Лозоватка гората отговаря на девойката:

*...Вчера замина потеря,
потера войску голяму,
и твойто либе там бяши,
със твойто братче вървяши [10, № 124].*

В съвременните записи широко са представени песните за любов. Например в песента “Върни се, върни, либе Маринке” [10, № 72], [4, 111], която има много запазени варианти, присъства мотивът за страстната любов, която търси своето осъществяване на всяка цена. Творбата е построена във вид на диалог между влюбена девойка и женен мъж, който се опитва да я убеди в невъзможността на нейната обич. Първо, са изброени физическите пречки. Те имат символично значение – “гура зилена”, “рика дълбока”. Маринка заявява готовността си да ги преодолее, да се престори на “златна птичка” и “златна рибка” (образите имат символично значение). Третото и най-важно препятствие (три е любимо (свещено) число в българския фолклор) е семейството на мъжа:

*Върни са, върни, либе Маринке,
и ни идвай след меня,
чи аз си имам жена и деца,
по-хубави от тебя [10, № 72].*

*Варни са, варни, либе Маринке,
ни идвай ти при меня,
чи ас си имам жена и деца
по хубави ут тебя! [4, 111].*

Тази пречка е морална, но за героинята от песента няма ограничения. Нейните чувства не признават опозицията добро – зло, за нея важна е себerealизацията. В творбата любовта се идентифицира като самодостатъчна ценност, която не изисква необходимостта от санкции на морала. Затова последните думи на Маринка звучат едновременно величествено, с всеотдайност, и жестоко егоистично:

*Яз щи да стана на черна чума,
жа да ги измура,
и пак след тебя, либе, щи дойда,
че аз съм вечно твоя [10, № 72].*

*Чи ас ша сиана на черна чума
и ша ги умора
и пак при тебя либе ша дода
че ас сам вечно твоя! [4, 111].*

Мотивът “невъзможна любов” присъства в седенкарската песен “Снощи заминах през едно село” [10, № 104, 105]. Сюжетът женен мъж и влюбена в него девойка сближава песента с “Върни са, върни, либе Маринке”, но е далече от

неговата фатално-страстна тоналност. Любовта е невъзможна и нейният трагизъм е заглушен:

*Еех, бяла Рада след мене варви.
Че аз си реках: "Върни са, Радо,
върни са, Радо, варни са либе,
че аз си имам жена и дечя,
жена и дечя, ни бях за теби [10, № 104].*

Трябва да отбележим, че в тази лирична песен, записана в с. Лозоватка, присъства етнонима "българско", отнесен към селото и момичето. За този тип фолклорен текст това е нетипично явление, което се дължи на факта, че песента се изпълнява извън територията на България, в среда, където българите са малцинство. Чрез етнонимните идентификации се изразява националното самосъзнание на българите от Северното Приазовие:

*Снощи заминах през едно село,
през едно село, село българско.
Село българско, моми българки,
моми българки седянки кладат... [10, № 105].*

Мотивът "болна любима" се среща в песен [10, № 80] от Лозоватка. Според сюжетния контекст песента е за хоро, текстът е драматичен, момъкът страда не само за болната любима, но и затова, че тя не му дава възможност да си намери друга. Прагматичността обикновено е рядкост за българската фолклорна поезия и специално за песните на приазовските българи:

*болно лежи, не йумира. (2)
Не йумира, (2)
ни на мене прошка дава. (2)
Да залиба, (2)
да залиба друго либе, (2)
друго либе по-йубаво [10, № 80].*

Други любовни песни в нашите записи са – "Питлители пея, чува са", записана от Р. В. Желязкова [10, № 97] и "Самна са, Боже, самна са" от Р. В. Жежулова, Р. В. Желязкова, А. И. Статева, А. В. Стоянова [10, № 100] в с. Лозоватка. Втората песен е представена в сборника на Ив. Тодоров сред песни на хоро – "Съвна са, Боже, съвна са" [2, 26], записана в с. Преслав през 1888 година; в сборника на Ат. Върбански "Любовна тъга" [8, № 140], записана в с. Преслав; в сборника на Н. Кауфман сред седенкарски песни в подраздел "Митологични, демонологични". Тази песен е представена в седем варианта (четири от които са записани в Бесарабия и три – в Северното Приазовие). Вариантите от Северното Приазовие са: "Омагьосали й либето" [5, № 190], с. Трояни, Бердянски район, отбелязано, че песента е за улична седянка, "Кладат ли моми седенки" [5, № 191], с. Зеленовка, Приморски район, отбелязано, че песента е за лятна седянка, "Либето й го няма" [5, № 194], с. Строгановка Приазовски район. В сборника на В. Добрев песента "Пиле прилепче" [4, 108] е изпълнявана от Валентина Ивановна Назарова (Попазова) от село Богдановка, Приазовски район).

Повечето от вариантите започват почти еднакво:

*Питлиту нея, чува са,
моето либе няма го,
я мойто либе няма го,
няма го, няма ѝ да дойди* (2) [10, № 97].

*Самна са, Боже, самна са
петлиту пня, чува са, (2)
я мойто либе няма гу, (2)
няма гу, няма и да дойди* (2) [10, № 100].

*Съвна са Боже, съвна са,
Съвна са Боже, мръкна са,
И мойто го либе пак няма* [2, 26].

*Петлите пня, съвна са,
Съвна са, Боже, съвна са,
Секому доде либето,
Я мойто либе не доде,
Не доде, няма да доди* [8, № 140].

*Съмна са, боже, мръкна са,
всякому доде либето,
я мойто либи го няма,
няма го ѝ няма да дойди* [5, № 194].

*Петлите пяха –съмна се
съмна се, Боже, белна се.
В секуй му доде либету, (2)
пак мойту либе гун яма* [4, 108].

Тази ситуация се обяснява при всички анализирани варианти с това, че майката на Рада е “знайница и омайница”. Тя ходила три дни в гората, търсила и намерила пиле-прилепче. Нашите варианти с това завършват. Другите описват как майката прави магия, за да бъде Иван с нейната дъщеря:

*В нову гу-й гърне турила,
С кит бял гу бусиляк пукичи* [2, 26].
*в ново го ѝ гърне турила,
с чървен го ѝ чумбер покрила,
турила ѝ гу набучила* [4, 108].

*В ново го ѝ гърне туряла,
Със бяло го будиль побуче* [8, № 140].
*В нову гу гарне турила,
горчив го пилин стъкнала* [5, № 190].

Разгледаните песни показват, че мотивите, изразяващи темата за любовта в песните на приазовските българите, носят определено социален характер. Връзката между младите хора се реализира по различни начини, но зависи от морални стандарти, съществуващи в обществото. Социалната диференциация, патриархалните семейни закони и моралните избори създават пречки за влюбените. В повечето песни любовният сюжет се разгръща трагично.

Религиозната песен “Николчу Войвода болян” [8, № 304] е сред записите на Ат. Върбански в раздел “Песни сватбарски и на трапеза” и в сборника на Н. Кауфман сред трапезните песни под название “Разболял ми са ѝ Николчо” [6, № 1250], записана от Домникия Николаевна Ангелова (1910 г. р.) в с. Лозоватка през 1971 година. Вариантът на тази песен “Девојка в сандък лежи” [4, 109], в изпълнение на Григорий Федорович Янев е представен сред митологичните песни в книгата на В. Добрев “Чушлемій”. Ние записахме в с. Богдановка, Приазовски район, през 2009 година друг вариант на песента – “Ехей, помниш ли, мамо, знайш ли” [10, № 125]. Изпълнител бе Анна Михайловна Славова.

Вариантът на Н. Кауфман почти не се отличава от песента, записана от Ат. Върбански. В съвременните записи отсъства първата част от песента, в която се казва, че Николчу е болен, а неговата майка пита защо той девет години лежи. В запис на Ат. Върбански се дава предположението, че синът е грешен: “Да не си, синко, греовян?” [8, № 304]. Във варианта на В. Добрев името

на сина е Митя. По-нататък във всички четири варианта синът обяснява, че той и неговите другари са участвали в грабеж.

Изключително драматичен е разказът на Николчо (в друг вариант – Митя) за срещата му в църквата със света Неделя:

*Че вътре лежи девойка:
Бяло и лице се пепял,
черни и очи кървави [8, № 304].*

*сред черкува сандък стеши
в сандък лежи девойка.
Митю двойка думаша:
За ко тий лице прашову
я руце бели тестяни,
я черни очи кървави? [4, 109].*

Девойката отговаря на въпроса на момъка:

*Аз не съм, абре, девойка,
Я най съм света Неделя [8, № 304].
е-хей, яз не съм мума, дивойка,
я най съм свята Ниделя [10, № 125].*

*В черкови лежи дивойка,
бяло ѝ лице се пепъл,
черни и очи кървави
бяли ѝ ръце теснени [6, № 1250].
е хей, сред черква лежи двойка
черни и очи кървави,
бяло ѝ лице упрашину [10, № 125].*

*Аз ни съм, а бре, дивойка,
Я най съм свита Ниделя [6, № 1250].*

Интересен феномен в народното творчество на бесарабските и таврийските българи е фолклоризирането на литературни стихотворни текстове. В предговора на сборника на Людмила Ноздрина “Фолклор болгарских сел Бердянского района Запорожской области (к 150-летию переселения болгар из Бессарабии в Таврию)” [7] Страшимир Цанов отбелязва, че потенциален обект на научна интерпретация са фолклоризираните Ботеви и Чинтулови стихове [9, № 4]. Баладата на Хр. Ботев “Хаджи Димитър” се изпълнява от Р. В. Жежулова, Р. В. Желязкова, А. И. Статева, А. В. Стоянова от с. Лозоватка. Всички изпълнители я възприемат като народната песен “Жив е той, жив е! Там на Балкана” [Личен архив на автора]. Изпълнителите потвърждават, че песента е народна и те са я научили от своите родители. От това следва, че те не са имали съответното образование и не са били запознати с творчеството на Хр. Ботев. Техният вариант е по-кратък от оригинала. В сборника на Л. Ноздрина [7, 28]. информаторът Анна Рунчева е имала образование и е знаела, че изпълняваната от нея песен е по Ботево стихотворение.

Любовната песен “Слънцету трипери, байне ле Иване” [10, № 103] изпълняват Р. В. Жежулова, Р. В. Желязкова, А. И. Статева и А. В. Стоянова от с. Лозоватка. Те отбелязаха, че са я пеели на косовица и на седянка. Друг изпълнител, С. Д. Намлиев, съобщи, че неговата майка е пеела тази песен на сватби, а Григорий Григорович Велчев (1932 г. р.) от с. Гюновка отбеляза, че песента се е изпълнявала и на хоро. Фактът, че една песен може да се изпълнява в различни села на седянка, на хоро или на сватба, ни дава основание да смятаме, че в своето историческо развитие сред приазовските българи народнопесенното творчество през XX век губи строгата си обвързаност с обреди

и празнични ритуали. Песните стават поливалентни по отношение на ритуалните контексти, една песен започва да се свързва с различни ритуални контексти.

По принцип, в различните български села от Северното Приазовие има, макар и неголеми, различия между вариантите на една песен. Един пример с песента “Пиперуда лята по небо са вяда” [10, № 28] е показателен. Нашият информатор Надежда Ивановна Ангелова е родена в с. Вячеславка, Приморски район, през 1955 година. Тя се омъжва и се премества в село Лозоватка. Работи като библиотекар. Песните знае от баща си. В с. Лозоватка на 20 ноември 2009 г. Раиса Василевна Желязкова (1936 г. р.) и Надежда Ивановна Ангелова започнаха заедно да изпълняват песента “Пиперуда лята по небо са вяда” [10, № 28], която пеят по време на обичая “Пеперуда”. Р. В. Желязкова пееше “Да са роди жито, жито черноκласо”, а Н. И. Ангелова “Да са роди жито, жито и пшеница”. Тя обясни, че у тях (т.е. в село Вячеславка, където е родена) изпълняват тази песен по друг начин и спря да пее.

Има случаи, когато, изпълнявайки песента, информаторът я прекъсва и казва, че вече е достатъчно. Невъзможно е да се знае дали един човек е уморен, дали наистина вярва, че не е необходимо да пее една песен толкова дълго време, или просто не си спомня думите. Обикновено, когато не изпява докрай песента, информаторът казва, че това е достатъчно за много дълга песен. Остават съмнения, че прекратяването на изпълнението понякога е опит да се скрие недоброто познаване или забравянето на текста, т.е. може да предполагаме и проявление на специфична изпълнителска гордост.

Пазители и носители на народните традиции, обичаи и ритуали са най-вече представителите на по-възрастното поколение. Радва фактът, че младите българи от Северното Приазовие изпитват уважение към родния фолклор и осъзнават неговото значение за националната идентичност. Няма тенденция да се появяват млади информатори, но интересът към народното творчество е значим и намира израз и в създаване на фолклорни ансамбли по селата, както и в градове като Бердянск и Приморск.

Література

1. Български народни песни / [отгов. ред. А. Кетков]. – К. : Държавно изд-во на нац. малцинства в УССР, 1938. – 120 с.
2. Български народни песни, събрани в с. Преслав и с. Строгановка, Русия, Бердянски уезд / [събр. И. С. Тодоров]. – Ловеч : Труд, 1903. – 48 с.
3. Динеков П. Български фольклор / П. Динеков. – 2-о изд. – София : Български писател, 1972. – Ч. 1. – 588 с.
4. Добрев В. Д. Чушмелій / В. Д. Добрев. – Мелітополь : МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2009. – 297 с.
5. Кауфман Н. Я. Народни песни на българите от Украинска и Молдавска ССР : [в 2-х т.] / Н. Я. Кауфман. – София : БАН, 1982. – Т. 1. – 720 с.
6. Кауфман Н. Я. Народни песни на българите от Украинска и Молдавска ССР : [в 2-х т.] / Н. Я. Кауфман. – София : БАН, 1982. – Т. 2. – 944 с.
7. Ноздріна Л. Ф. Фольклор болгарских сел Бердянского района Запорожской области (к 150-летию переселения болгар из Бессарабии в Таврию) / Л. Ф. Ноздріна. – Запорожье : Дикое Поле, 2010. – 88 с.

8. Песните на бердянските българи / [събрал и наредил А. В. Върбански]. – София : Проф. Марин Дринов, 2002. – 626 с.
9. Цанов С. М. Предговор / С. М. Цанов // Ноздрин Л. Ф. Фольклор болгарских сел Бердянского района Запорожской области (к 150-летию переселения болгар из Бессарабии в Таврию) / Л. Ф. Ноздрин. – Запорожье : Дикое Поле, 2010. – С. 4.
10. Червенко О. Б. Болгарський фольклор Північного Приазов'я / [збирач та упорядник О. Б. Червенко]. – Бердянськ, 2012. – 126 с.

Анотация

В статията се разглеждат особеностите на българските народни песни от село Лозоватка (Приморски район, Запорожка област, Украйна) в синхроничен и диахроничен аспект, също в сравнение с варианти от други села от Северното Приазовие. Представени са записи и анализ на песни от различни жанрове.

Ключови думи: песен, запис, информатор, Северно Приазовие.

Анотація

У статті розглядаються особливості болгарських народних пісень села Лозуватка (Приморський район, Запорізька область, Україна) у синхронічному та діахронічному аспектах, також у порівнянні з варіантами з інших сіл Північного Приазов'я. Представлені записи та аналіз пісень різних жанрів.

Ключові слова: пісня, запис, информатор, Північне Приазов'я.

Summary

The article deals with the peculiarities of Bulgarian folk songs of villages Lozuvatka (Primorsky region, Zaporozhye region, Ukraine) in synchronic and diachronic aspects, as compared with variants from other villages of the Northern Azov. There are presented records and analysis songs of different genres.

Keywords: song, record, informant, Northern Azov

УДК 811.161.2'371'27

Шкіцька І. Ю.,

кандидат філологічних наук,
Тернопільський національний
економічний університет

СЕМАНТИЧНІ РІЗНОВИДИ МАНІПУЛЯТИВНО СПРЯМОВАНИХ КОМПЛІМЕНТАРНИХ ВИСЛОВЛЮВАНЬ

Багато сучасних праць із лінгвістики базується на принципі антропоцентризму, відповідно до якого ланкою між мовою і смислом постає людина як активний учасник комунікативного процесу. Тому не викликає подиву істотне зростання кількості мовознавчих студій, у яких мову розглядають не тільки як основний засіб спілкування, а також і як засіб регулювання поведінки та моделювання й коригування внутрішнього світу людини. Із цього погляду цікавим видається виявлення специфіки функціонування компліментарних висловлювань в різних дискурсах.

У доробку вітчизняних і зарубіжних мовознавців налічується чимало праць, у яких компліментарні висловлювання досліджуються різноаспектно. Основними